

Receptudskrivelse på antibiotika i lægevagten – undersøgelse baseret på data fra optagne samtaler i lægevagten

Baggrund

Besvarelse af telefonopkald i lægevagten og visitationen af patienterne er en meget central og vigtig del af lægevagtens opgaver. Visitation eller triage fremmer effektivitet såvel som patientsikkerhed (1). Derved sikres, at de rigtige patienter ses af en læge, og at ressourcerne udnyttes optimalt. Hvis kontakten kan afsluttes i telefonen, eller patienten mere fordelagtigt efterfølgende kan ses af egen læge, så er det ikke nødvendigt, at de ses af en læge i lægevagten. I modsætning til næsten alle andre europæiske lande er det læger, der visiterer i lægevagten i Danmark (2,3). For sikkerhedshensyn optages alle telefonsamtaler i lægevagten. Disse finder bl.a. anvendelse i forbindelse med klagesager.

Der udskrives mange recepter på antibiotika i lægevagten som en naturlig følge af, at en meget stor del af henvendelserne skyldes infektionssygdomme. Kontaktmønsterundersøgelsen i lægevagten i Region Midt (LV-KOS) viste, at feber var den hyppigste enkeltstående kontaktårsag i alle aldersgrupper, og at over halvdelen af alle kontakter for de mindste børn skyldtes infektioner (4). Det er især ved lægevagtskonsultationerne og besøgene, at der udskrives antibiotika, men det sker også ved telefonkonsultationer. Således viser opgørelser fra lægevagten i Region Midt for 2010-11, at 10 % af alle receptudskrivelser på antibiotika foregik i telefonen. Heraf udgjorde recepter til små børn under 5 år 51 %, og en stor del af disse fandt sted i de første timer af lægevagtens åbningstid (5). Nye opgørelser baseret på data om diagnoser fra LV-KOS-undersøgelsen viser, at mellem 75 og 80 % af antibiotikarecepterne er til behandling for øjeninfektioner, mellemørebetændelse og urinvejsinfektioner afhængig af aldersgruppe. De øvrige antibiotikarecepter skyldes en lang række andre diagnoser.

Receptudskrivelser på antibiotika i telefonen er et omdiskuteret emne. Der stilles jævnligt spørgsmålstegn ved, om det er i overensstemmelse med guidelines inden for de forskellige sygdomsområder at udskrive antibiotika uden først at se og undersøge patienterne. Vi har som ovenfor nævnt datakilder, der i et vist omfang kan give viden om indikationer for receptudskrivelser på antibiotika i lægevagten. Men for at opnå yderligere viden om begrundelsen for ordinationerne i telefonkonsultationerne, er det nødvendigt at få kendskab til den samtale, som giver anledning til receptudskrivelsen. Der kan argumenteres for, at opstart af antibiotikabehandling i telefonen er indiceret i visse tilfælde, f.eks. behandling af ukompliceret urinvejsinfektion hos kvinder, som tidligere har haft sygdommen. Ligeledes kan der være tilfælde, hvor patienterne ringer for at få en recept på medicin, som er ordineret af egen læge i dagtid, men hvor recepten af én eller anden grund ikke findes på receptserveren. Kontakter med sådanne specifikke begrundelser for receptudskrivelse på antibiotika kan vi ikke identificere sikkert på andre måder end ved at opnå kendskab til de konkrete samtaler. Indtil videre er det således ikke muligt for at estimere omfanget af sådanne receptudskrivelser.

I dette projekt ønsker vi derfor at afprøve og gennemføre en ny metode til dataindhentning til at opnå et dybere kendskab til indikationerne for receptudskrivelser på antibiotika i lægevagstefonen. Metoden har ikke tidligere været anvendt forskningsmæssigt i Danmark.

Formål

At undersøge baggrunden og indikationerne for udskrivelse af antibiotikarecepter i telefonen i lægevagten, baseret på gennemgang af optagede telefonsamtaler i lægevagten

Materiale og metode

Studiet er et pilotstudie med et tilfældigt udsnit af 50 konsekutive samtaler af telefonkonsultationer, hvor der udskrives antibiotika i tidsrummet kl. 17 til kl. 18, for en hverdagsaften ved lægevagten i Region Midtjylland.

Samtalerne gennemlyttes, og følgende variabler noteres for hver kontakt: kontaktårsag(er), diagnose (hvis nævnt), øvrig indikation for behandling, evt. begrundelse for telefonisk ordination. Endvidere indhentes baggrundsoplysninger fra lægevagtens IT-system: lægens køn og alder, tidspunkt, patientens køn og alder, receptinformationer (ATC-kode, styrke, dosis, varighed) samt udskrift af journalnotater for de pågældende kontakter. To læger reviewer herefter datamaterialet uafhængig af hinanden med henblik på at vurdere overensstemmelsen med guidelines for den pågældende ordination af antibiotika.

Dataopgørelser

Der foretages deskriptive opgørelser af indikationer for udskrivelse af recepter på antibiotika ved telefonkonsultationer i lægevagten. Disse sammenholdes med guidelines, med forbehold for de tilfælde, hvor udskrivelsen har baggrund i logistiske eller andre praktiske problemer. Da der er tale om et eksplorativt pilotprojekt af en ny forskningsmetode med inklusion af forholdsvis få kontakter, forventer vi ikke at kunne foretage egentlige statistiske analyser.

Godkendelser

Projektet indeholder ikke intervention eller brug af biologisk materiale fra patienterne, hvorfor projektet ikke skal forelægges den lokale Videnskabsetiske Komité. Data opbevares som privat forskningsregister på Forskningsenheden for Almen Praksis efter vanlige procedurer.

Perspektiver

Studiet vil kunne bidrage med værdifuld viden om baggrunden for receptudskrivelser i forbindelse med telefonkonsultationer ved lægevagten. Studiet vil endvidere kunne danne basis for en kommende undersøgelse med pop-up'er til vagtlæger om begrundelse for at udskrive antibiotika i telefonen i konkrete tilfælde. Ligeledes vil kendskab til de optagne lydfiler give mulighed for at udvikle konceptet i retning af at anvende scanningsprogrammer til lydfiler til afsøgning af store mængder optagne samtaler med henblik på at identificere kontakter, hvor specifikke søgeord optræder i samtalen, men som ikke nødvendigvis noteres i journalen.

Organisation/Samarbejde

Projektet planlægges gennemført af lægevagtsforskergruppen på Forskningsenheden for Almen Praksis i samarbejde med vagtudvalget under PLO-M.

Grete Moth	Forskningsenheden for Almen Praksis, Aarhus Universitet
Linda Huibers	-"-
Morten Bondo Christensen	-"-
Flemming Bro	-"-
Karsten Rejkjær Svendsen	Formand for PLO-Midt
Søren Svenningsen	Formand for vagtudvalget, Region Midt

Tidsplan

Gennemføres fra april – august 2014 og med efterfølgende afrapportering i løbet af juni 2014.

Afrapportering

Afrapportering vil ske i form af en rapport, som forelægges PLO-M/vagtudvalget. Desuden planlægges en videnskabelig artikel, der beskriver metodestudiet.

Litteratur

1. Huibers L. *Out-of-hours primary care and the quality of telephone triage* University Medical Centre Nijmegen, IQ healthcare; 2011
2. Grol R, Giesen P, van Uden C. *After-hours care in the United Kingdom, Denmark, and the Netherlands: new models*. Health Aff (Millwood) 2006;25:1733-7
3. Flarup, L, Moth, G, Christensen, MB, Vedsted, P & Olesen, F *Den danske lægevagt i internationalt perspektiv: - en sammenlignende undersøgelse af lægevagt i Danmark, England, Holland, Norge og Sverige*, Aarhus. 2010
4. Moth, G, Flarup L, Christensen MB, Olesen F, Vedsted, P *Kontakt- og sygdomsmønsteret i lægevagten LV-KOS 2011*. 1. udg. Aarhus. 2012
5. Huibers L, Moth G, Christensen MB, Vedsted P. *Frequency and reasons of antibiotic prescriptions in out-of-hours primary care - a descriptive study* BMC Family Practice (Not published yet)